

Κάτοικοι **17.200** (2011: **29.030**)

Η Έδεσσα, χτισμένη στους πρόποδες του Βερμίου με θέα στον κάμπο, με δέντρα και πολλά νερά, είναι μια από τις ωραιότερες πόλεις της Μακεδονίας. Το όνομά της σημαίνει «πύργος ανάμεσα σε νερά». Το τοπωνύμιο ετυμολογείται από τη φρυγική λέξη «Βέδου» που σημαίνει νερό. Αλλά και το μεσαιωνικό όνομα της πόλης, Βοδενά, μεταφράζεται από τα σλαβικά σε νερό (βόντα = νερό).

Το νερό άλλωστε είναι το κύριο χαρακτηριστικό της Έδεσσας καθώς την πόλη διασχίζει ο ποταμός Έδεσσαίος (ή Βόδας). Δίνει χρώμα, άρωμα και γεύση στους καρπούς. Σχηματίζονται καταρράκτες, ενώ νεροσυρμές τρέχουν ανάμεσα στους κήπους με τις πρασιές και τα λουλούδια. Η πόλη πλέει σε μια καταπράσινη θάλασσα από μπουστάνια και δέντρα.

Ο μεγαλύτερος από τους καταρράκτες ονομάζεται Κάρανος. Κάτω από τον Κάρανο υπάρχει μια μικρή σπηλιά και το εκκλησάκι της Ανάληψης. Με τη δύναμη της υδατόπτωσης των καταρρακτών κινείται το Υδροηλεκτρικό Εργοστάσιο της ΔΕΗ.

Στην τοποθεσία Κιουμπρί, 2 χιλιόμετρα βορειοανατολικά της Έδεσσας, ο επισκέπτης θαυμάζει ένα πέτρινο τοξωτό γεφύρι, χτισμένο στα ρωμαϊκά ή βυζαντινά χρόνια για την Εγνατία Οδό.

Η κεντρική πλατεία Ελευθερίας αποτελεί την αφετηρία για επίσκεψη στα αξιοθέατα της πόλης. Δίπλα βρίσκεται η αγορά. Επίσης το μητροπολιτικό μέγαρο και ο Ψηλός Βράχος απ' όπου η θέα μέχρι τη λίμνη Οστρόβου είναι πανοραμική. Στο κέντρο της πόλης υψώνεται ο κομψός πέτρινος πύργος με τα έξι ρολόγια.

Στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Έδεσσας εκτίθενται ανάγλυφα, επιγραφές και αρχιτεκτονικά μέλη που εντοπίστηκαν στην ευρύτερη περιοχή. Στη συνοικία Βαρόσι λειτουργεί Λαογραφικό Μουσείο.

Τηλέφωνα: Αστυνομία 238.10.23.333, Τροχαία 238.10.28.888, Δήμος 228.10.22.966, ΟΤΕ 238.10.36.150, Ταξί 238.10.23.392, 238.10.22.904, Νοσοκομείο 238.10.27.441 - 6.

Από την **ιστορία** της Έδεσσας

Οικισμός στην περιοχή της Έδεσσας έχει εντοπιστεί ότι υπήρχε από τις αρχές της 3^{ης} π.Χ. χιλιετίας (Πρώιμη Χαλκοκρατία). Οργανωμένη πόλη όμως εμφανίζεται από τον Δ' π.Χ. αιώνα, όταν αναπτύχθηκε σε δύο επίπεδα, την άνω πόλη ή ακρόπολη στον βράχο της σημερινής Έδεσσας και την κάτω, στους πρόποδες του βράχου, στη θέση του σημερινού Λόγγου. Στα χρόνια της ρωμαϊοκρατίας, βρέθηκε πάνω στην Εγνατία Οδό κι έγινε εμπορικό κέντρο με τελωνείο.

Η κάτω πόλη είχε καλά οχυρωθεί από τα χρόνια των διαδόχων του Μεγάλου Αλεξάνδρου κι αναπτυσσόταν όσο η Πέλλα προχωρούσε στην παρακμή. Στα βυζαντινά χρόνια, ήταν έδρα επισκοπής. Όμως, από τον ΣΤ' αιώνα, η κάτω πόλη άρχισε να εγκαταλείπεται σταδιακά, ενώ παράλληλα αναπτυσσόταν η άνω. Οι Βούλγαροι πήραν και έχασαν δυο φορές το κάστρο της στα χρόνια του Βασίλειου Β' (τέλη Ι' με αρχές ΙΑ' αιώνα) αλλά οι περιπέτειες των κατοίκων της Έδεσσας πολλαπλασιάστηκαν μετά την πτώση της Κωνσταντινούπολης στους Φράγκους (1204).

Αρχικά, η Έδεσσα αποτέλεσε τμήμα του λατινικού βασιλείου της Θεσσαλονίκης, από το οποίο την αφαίρεσαν οι δυνάμεις του δεσποτάτου της Ηπείρου. Στα 1252, όταν ο Ιωάννης Βατάτζης της Νίκαιας πολεμούσε εναντίον του Μιχαήλ Β' Ηπείρου, πήρε και την Έδεσσα. Ο θάνατος του Θεόδωρου Λάσκαρη της Νίκαιας (1258), έδωσε την ευκαιρία στον Μιχαήλ να την ξαναπάρει. Ήταν τότε που οι δυνάμεις του δεσποτάτου της Ηπείρου απειλούσαν την Θεσσαλονίκη αλλά και την Κωνσταντινούπολη που όμως τελικά πήραν οι Παλαιολόγοι της Νίκαιας (1261).

Στα 1320, στη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου «των δύο Ανδρόνικων», ο Ανδρόνικος Γ', πήρε και την Έδεσσα μαζί με τα άλλα εδάφη που κατέκτησε. Μετά το 1347, οι Σέρβοι του Στέφανου Ντουσάν την πήραν και την έχασαν πολλές φορές. Στα 1389, μετά από πολύμηνη πολιορκία κι έπειτα από προδοσία, έπεσε στα χέρια των Τούρκων. Από τότε, ακολούθησε την τύχη των άλλων περιοχών της Μακεδονίας.

Στα 1782, ιδρύθηκε εκεί το πρώτο σχολείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης («Ελληνομουσείον») και στα 1877 κτίστηκε το Παρθεναγωγείο που σώζεται και σήμερα. Ο ελληνικός στρατός απελευθέρωσε την Έδεσσα τον Οκτώβριο του 1912.

(Έθνος της Κυριακής, 2001 – 2002) (τελευταία επεξεργασία, 1.4.2011)